

Avdelning: Plan och Miljö
Handläggare: Lena Embertsén
Telefon: 508 28 864
Fax: 508 28 808
E-post: lena.embertsén@miljo.stockholm.se

2006-03-15

MNH 2006-04-11 p 18

Kemikalitillsyn 2005 - rapporter från tre tillsynskampanjer

Förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens anmälan av rapporterna
2. Översända rapporterna till Kemikalieinspektionen, Länsstyrelsen i Stockholms län och till Konsumentverket
3. Översända rapporten till berörda verksamhetsutövare

Carl-Lennart Åstedt

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har i tre kampanjer kontrollerat att olika delar av kemikalielagstiftningen efterlevs. De områden som kontrollerats är att förpackningar har barnskyddande förslutningar där så erfordras, märkning av impregnerat virke och bestämmelser som rör saluhållande av bekämpningsmedel. Den vanligaste anmärkningen vad gäller barnskyddande förslutningar var att produkterna förvarades på felaktigt sätt. Vad gäller impregnerat virke uppmärksammades risken för läckage till dagvatten. En del produkter säljs som bekämpningsmedel trots att de inte är registrerade. Resultatet av tillsynskampanjerna redovisas i tre rapporter.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har enligt miljöbalken ett tillsynsansvar över bl.a. kemiska produkter som överläts i detaljhandeln. Lagstiftningen på detta område innehåller ett stort

Bilaga

antal detaljregleringar som är till för att skydda människors hälsa och miljön. Vi har i denna tillsynskampanj kontrollerat att bestämmelserna efterlevs inom några områden.

- att vissa produkter, tex. tändvätska, har barnskyddande förslutningar
- märkningen vid överlåtelse av impregnerat virke
- saluhållande av bekämpningsmedel.

Under sommaren 2005 gjordes inspektioner i ett antal livsmedelsbutiker, trädgårdsbutiker, stormarknader, bensinstationer, byggvaruhus som säljer kemiska produkter och impregnerat virke.

Kampanjen redovisas i tre olika delrapporter (bilaga 1,2 och 3)

Genomförande

Vi har valt att genomföra tre kampanjer samtidigt på grund av att merparten av de besökta butikerna överlåter produkter som omfattas av bestämmelser för fler områden.

Livsmedelsbutiker säljer både tändvätska och bekämpningsmedel som tex. myggmedel. En trädgårdsbutik säljer olika bekämpningsmedel som också ska ha barnskyddande förslutning. Byggvaruhus säljer impregnerat virke men också olika petroleumprodukter osv. Det är resurseffektivt och försäljningsställen får ett besök istället för två eller tre. Tidpunkten för kampanjen valdes därför att försäljningen av både bekämpningsmedel, tändvätska och impregnerat virke är säsongsbunden och pågår framförallt under sommarmånaderna.

Innan besöken gjordes fick butikerna ett brev med information om kampanjen. Till brevet bifogades broschyren "*Kemiska produkter i butiken- märkning och ansvar*". Där framgår vilka produkter som ska ha barnskyddande förslutning och de viktigaste reglerna som gäller för försäljning av bekämpningsmedel. Broschyren innehåller också en hänvisning till de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller. Försäljningsställen för impregnerat virke fick ett informationsbrev som riktade sig speciellt till dem.

De företag som inte hade fast årsavgift debiterades 800 kr/tim enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige.

Mål och syfte med kampanjerna

Barnskyddande förslutningar.

Giftinformationscentralen får årligen in ca 15 000 samtal om misstänkta förgiftningstillstånd hos barn orsakade av kemikalier. Ca 1500 fall leder till att barn får uppsöka sjukhus. Hälften av dessa är orsakade av att barn fått i sig tändvätska eller någon frätande kemikalie.

Kemikalier som innehåller petroleumdestillat, tex. tändvätska, kan orsaka kemisk lunginflammation vilket är ett mycket allvarligt sjukdoms tillstånd. Kemikalier som är frätande ska också vara försedda med barnskyddande förslutning. De vanligaste frätande produkterna är de starkt basiska kemikalierna som tex. kaustik soda som kan ge allvarliga skador på ögon och slemhinnor. Att dessa kemikalier är försedda med fungerande barnskyddande förslutningar är en grundförutsättning för att förebygga skador.

Syftet med denna kampanj var att kontrollera att bestämmelser om barnskyddande förslutning efterlevs och att kontrollera förvaringen av dessa produkter. Detta för att förhindra att människor, framförallt barn, kommer till skada.

Impregnerat virke

Många träimpregneringsmedel innehåller giftiga ämnen som till exempel kreosot, arsenik, koppar och krom. Dessa ämnen kan vara cancerframkallande, akut giftiga och bioackumuleras och därmed skadliga för människors hälsa och miljön.

Syftet med kampanjen har varit att kontrollera att impregnerat virke som försäljs är märkt och att märkningen är korrekt utformad. Detta för att förhindra felaktig användning och på så sätt motverka spridning av impregneringsmedel till omgivningen. Vi vill också att verksamheten ska integrera frågan om märkning i egenkontrollarbetet och tydligt fördela ansvaret inom företaget.

Bekämpningsmedel

Bekämpningsmedel är förprövningspliktiga mot bakgrund av deras potentiella giftighet för människa och miljö. En förutsättning för en säker användning av bekämpningsmedel är att de används till det användningsområde som det är godkänt för, och enligt särskilda beslut om behörighet, karenstid mm. Ett godkännande är tidsbegränsat. En registrering kan återkallas om nya kunskaper kommer fram om t ex giftighet. Det är därför viktigt att återkallade bekämpningsmedel inte längre saluhålls.

Syftet var att kontrollera att de bekämpningsmedel som salufördes uppfyllde lagstiftningens krav. Vilket omfattar kontroll av

- om de är registrerade och fortfarande godkända
- om de är märkta enligt gällande regler för överlåtelsemärkning
- om de förvaras på rätt sätt dvs ”oåtkomligt för barn” och skilt från livsmedel
- om eventuell anteckningskyldighet för klass 1 medel efterlevs
- om bekämpningsmedelsförpackningarna har barnskyddande förslutningar där så erfordras

Resultat och åtgärder

Barnskyddande förslutningar.

I de 50 besökta butikerna hittade vi inte någon produkt där barnskyddande förslutning helt saknades. Hos de sju bensinstationer som besöktes fanns produkter där inte den barnskyddande förslutningen var aktiverad vid leverans. Leverantören av dessa produkter har kontaktats och Kemikalieinspektionen har informerats.

I många av de besökta butikerna gjordes anmärkningar vad gäller förvaringen. Ofta var orsaken att problemet inte uppmärksammats och de flesta handlarna uppgav redan vid inspektionstillfället att produkterna skulle flyttas.

Bemötandet från de butiker som inspekterades har över lag varit gott. En orsak har sannolikt varit att kampanjens syfte har varit lätt förstå och de åtgärder som behövt vidtas inte varit svåra att genomföra.

Impregnerat virke

Märkningens innehåll var överlag bra medan vissa brister kunde noteras vad avsåg dess omfattning.

Virket var torrt och förvarades på hårdgjord mark och var i de flesta fall permanent eller temporärt skyddat från nederbörd. Att produkten är starkt säsonsrelaterad gör att permanenta lösningar försvåras.

Kunskapen om var och hur dagvattnet avleddes från verksamheterna var dålig. Detta i kombination med att vissa verksamheter är belägna nära känsliga recipienter medför att utredningar behöver göras innan beslut kan fattas om eventuella åtgärder.

Avfallshanteringen behöver förbättras på två av verksamheterna.

Bekämpningsmedel

De trädgårdsbutiker som kontrollerades hade ganska likartat bekämpningsmedelssortiment. Totalt påträffades 65 olika bekämpningsmedel med registreringsnummer. Alla var fortfarande

godkända. Ett bekämpningsmedel saknade godkännande och erforderlig märkning. Butiken förelades omedelbart upphöra med försäljningen.

Ett antal produkter var inte registrerade men salufördes som bekämpningsmedel. Förvaltningen gjorde bedömningen att en del av dessa produkter uppfyllde kriterierna för att klassificeras som bekämpningsmedel och i så fall omfattas av registreringsplikten. Förvaltningen har också kontaktat Kemikalieinspektionen för att få deras bedömning av dessa produkter.

Genomgående för de icke registrerade produkterna, som salufördes som bekämpningsmedel, är att marknadsföraren gått en verbal balansgång, med avsikt att ge intryck av att det är ett effektivt bekämpningsmedel men samtidigt inte behöver genomgå ett registreringsförfarande. Detta är enligt förvaltningen något som också borde bedömas enligt konsumentlagstiftningen.

SLUT

Bilagor:

Bilaga 1	Tillsynskampanj 2005, "Barnskyddande förslutning"
Bilaga 2	Tillsynskampanj 2005, "Försäljning av impregnerat virke"
Bilaga 3	Tillsynskampanj 2005, "Bekämpningsmedel"